

Sygn. akt II C 491/17

2.W Y R O K

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2019r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek (...) w R. Wydział II Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Marta Kucharczyk - Gemza

Protokolant: Magdalena Kubańska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 grudnia 2019r. w R.

sprawy z powództwa S. M.

przeciwko M. A.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 5417 złotych (pięć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sędzia Marta Kucharczyk - Gemza

Sygn akt II C 491/17

UZASADNIENIE

Powód **S. M.** wniósł o zasądzenie od pozwanej :

- 116.659,09 zł tytułem spłaty udziału w spadku po Z. K. przypadającym powodowi ,
- 26.521,57 zł tytułem skapitalizowanych odsetek za opóźnienie za okres 3 lat wstecz od daty złożenia pozwu liczonych od kwoty przypadających powodowi tytułem spłaty udziału w spadku po Z. K. ,
- odsetek ustawowych od kwoty 116.659,09 zł i od 26.521,57 zł od dnia wniesienia pozwu .

W uzasadnieniu podniósł , że spadek po Z. K. odziedziczył K. S. (1) oraz M. K. (obecnie M. A.) po połowie co stwierdzono w postanowieniu Sądu Rejonowego w W. (...) z dnia 23 lipca 2001 r sygn I Ns 388/01.

Następnie warunkową umową sprzedaży z dnia 14 11 2003 r, a potem w jej wykonaniu umową przeniesienia spadku z dnia 19 05 2004 r małoletni K. S. (1) działający przez swoją matkę B. S. zbył część spadku po Z. K. tj zabudowaną nieruchomość rolną w T. opisaną w KW (...) Sądu Rejonowego w W. (...) oraz udział 1/2 w nieruchomości niezabudowanej rolnej opisaną w KW (...) Sądu Rejonowego w W. (...).

Postanowieniem z dnia 25 10 2007 r sygn I Ns 471/07 dokonano działu spadku po Z. K. w wyniku którego tytułem spłaty udziału w spadku zasądzone od pozwanej na rzecz K. S. (1) kwotę 115.304,09 zł .

Postanowieniem Sądu Rejonowego w W. (...) z dnia 30 08 2012 r sygn I Ns 385/12 stwierdzono, że w skład spadku po Z. K. wchodziło ponadto prawo własności nieruchomości położonej w T. opisanej w KW (...). Prawo własności tej nieruchomości przyznano pozwanej i zasądzono od niej na rzecz K. S. (1) spłatę w wysokości 1.355 zł.

Zdaniem powoda M. K. zataiła w postępowaniu o dział spadku po Z. K. fakt przeniesienia spadku przez K. S. (1) na S. M. i dlatego w postanowieniu o dziale spadku spłata zasądzona została na rzecz K. S. (1) zamiast na rzecz S. M. . K. S. (1) od lat nie zamieszkuje w Polsce i według wiedzy powoda nie otrzymał spłaty za udział w spadku po Z. K. od M. K. .

Równocześnie z niniejszym pozwem powód wniósł przed Sądem Okręgowym w O. (...) pozew przeciwko K. S. (1) o stwierdzenie obowiązku złożenia oświadczenia woli . Przed tamtejszym Sądem powód domaga się aby K. S. (1) przeniósł na powoda S. M. wierzytelność jaką K. S. (1) ma do M. K. o spłatę jego udziału w spadku po Z. K. w wysokości 115.304,09 zł oraz 1.355 zł ze wszystkimi należnościami ubocznymi .

Pozwana **M. A.** wniosła o oddalenie powództwa podnosząc zarzut braku legitymacji biernej procesowej . Przyznała, że jako żona Z. K. wraz z jego synem pozamałżeńskim małoletnim K. S. (1) nabyła spadek po mężu na udziale 1/2 każdy z nich z dobrodziejstwem inwentarza z tym, że wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne nabył w całości K. S. (1) z dobrodziejstwem inwentarza. Przyznała również, że została obciążona obowiązkiem spłaty na rzecz K. S. (1) z tytułu dokonanego działu spadku w wysokości wskazanej przez powoda. Pozwana podniosła, że nie posiada żadnego zadłużenia wobec K. S. (2) ani wobec powoda gdyż postanowieniem Sądu Rejonowego w K. (...) z dnia 6 01 2009 r sygn VI Ns 12/08 zezwolono jej na złożenie do depozytu sądowego kwoty 115.304 zł a nadto postanowieniem Sądu Rejonowego w W. (...) z dnia 14 05 2013 r sygn akt I Ns 283/13 zezwolono pozwanej na złożenie do depozytu sądowego kwoty 1.355 zł tytułem spłaty zasądzonej od M. K. na rzecz K. S. (1) . W tej sytuacji pozwana zgodnie z art 470 kc jest traktowana jakby spełniła świadczenie i nie posiada legitymacji biernej do występowania w niniejszym postępowaniu . Zaprzecza aby znana jej była okoliczność przeniesienia udziału w spadku przez spadkobiercę K. S. (2) na powoda, a więc nie mogła tego faktu zataić w postępowaniu o dział spadku skoro nie miała wiedzy na ten temat. Zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w W. (...) z dnia 24 08 2001 r sygn I Ns 388/01 sporządzono spis inwentarza majątku spadkowego po zmarłym Z. K. przy aktywnym udziale matki małoletniego wówczas K. S. (1) . Przed przystąpieniem do działu spadku pozwana zapoznała się z treścią ksiąg wieczystych wchodzących w skład spadku nieruchomości i w żadnej z tych ksiąg akty notarialne na które powołuje się powód nie zostały ujawnione. Do dnia sporządzenia odpowiedzi na pozew nie ujawniono w księgach wieczystych własności powoda jaką nabyć miał od K. S. (1) na podstawie warunkowej umowy sprzedaży spadku z 2003 r i umowy przeniesienia spadku z 2004 r. Pozwana nie została powiadomiona o zamiarze zawarcia umowy ani o jej zawarciu . Przed wytoczeniem powództwa powód nie zwrócił się do pozwanej z wezwaniem przesądowym co umożliwiłoby pozwanej zawiadomienie powoda o wpłacie należności do depozytu sądowego .

Niezależnie od powyższego roszczenie powoda jest zdaniem pozwanej przedwczesne. Brak prawomocnego orzeczenia sądu zawierającego zobowiązanie K. S. (1) do przeniesienia na rzecz S. M. wierzytelności K. S. (1) jaką ma wobec M. K. o zapłatę spłaty z tytułu działu spadku po Z. K. wyklucza dochodzenie roszczenia o zapłatę .

Pozwana podniosła także zarzut bezzasadności roszczenia powoda o zapłatę odsetek skoro spłata zasądzona od pozwanej na rzecz K. S. (3) nie zawierała orzeczenia o odsetkach.

Pozwany nie nabył prawa do nieruchomości spadkowej co do której Sąd Rejonowy w W. (...) orzekł postanowieniem z dnia 30 08 2012 r sygn I Ns 385/12 bowiem jak wynika z aktu notarialnego przeniesienia spadku powód działając imieniem K. S. (1) przeniósł na samego siebie cały przypadający K. S. (1) udział w spadku opisany w § 1 aktu który nie obejmował nieruchomości opisanej w KW Nr (...) i dlatego, niezależnie od powyższych zarzutów , nie może żądać spłaty dotyczącej tej nieruchomości .

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Postanowieniem Sądu Rejonowego w W. (...) z dnia 23 lipca 2001 r sygn akt I Ns 388/01 spadek po Z. K. nabyła jego żona M. K. i jego syn K. S. (1) po 1/2 części z dobrodziejstwem inwentarza zaś gospodarstwo rolne wchodzące w skład spadku nabył w całości jego syn K. S. (1) .

Warunkową umową sprzedaży z dnia 14 11 2003 r, rep A Nr 4600/2003 a potem w jej wykonaniu umową przeniesienia spadku z dnia 19 05 2004 r rep A Nr 2640/2004 małoletni K. S. (1) działający przez swoją matkę B. S. zbył na rzecz S. M. część spadku po Z. K. tj zabudowaną nieruchomość rolną w T. opisaną w KW (...) Sądu Rejonowego w W. (...) oraz udział 1/2 w nieruchomości niezabudowanej rolnej opisanej w KW (...) Sądu Rejonowego w W. (...).

Postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia z dnia 25 10 2007 r sygn I Ns 471/07 dokonano działu spadku po Z. K. . W postanowieniu ustalono, że w skład spadku wchodzi składniki o łącznej wartości 238.608 ,18 zł w tym udział w nieruchomości opisanej w KW (...) oraz prawo własności nieruchomości położonej w T.. W wyniku podziału majątku wspólnego i działu spadku wszystkie składniki tego majątku przyznano M. K. ze splatą na rzecz K. S. (1) w wysokości 115.304,09 zł .

Postanowieniem Sądu Rejonowego w W. (...) z dnia 30 08 2012 r sygn I Ns 385/12 stwierdzono, że w skład spadku po Z. K. wchodziło ponadto prawo własności nieruchomości położonej w T. opisanej w KW (...) . Prawo własności tej nieruchomości przyznano pozwanej i zasądzono od niej na rzecz K. S. (1) splatę w wysokości 1.355 zł .

Postanowieniem Sądu Rejonowego w K. (...) –Sądu Grodzkiego w K. z dnia 6 01 2009 r sygn VI Ns 12/08 zezwolono M. K. na złożenie do depozytu sądowego kwoty 115.304,09 zł stanowiącej wierzytelność przysługującą wierzycielowi K. S. (1) tytułem splaty zgodnie z pkt 4 postanowienia Sądu Rejonowego w W. (...) z dnia 25 10 2007 r sygn I Ns 471/07 . Sąd ten uchylił postanowienie o stwierdzeniu prawomocności postanowienia Sądu Rejonowego w Kluczborku z dnia 6 01 2009 r sygn VI Ns 12/08 . (pismo Sądu rejonowego w Kluczborku k 132)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o postanowienie Sądu Rejonowego w W. (...) z dnia 23 07 2001 r sygn I Ns 388/01 karta 55 , warunkowa umowa sprzedaży spadku i umowa przeniesienia spadku k 8-14, kserokopia pozwu złożonego przez S. M. przeciwko K. S. (1) przed Sądem Rejonowym wO. (...) k 21 , kserokopia postanowienia Sądu Rejonowego w W. (...) z dnia 30 08 2012 r k 57 , kserokopia postanowienia Sądu Rejonowego w W. (...) z dnia 25 10 2007 r k 56 , postanowienie z dnia 6 01 2009 r Sądu Rejonowego w K. (...) sygn VI Ns 12/08 k 58 .

Sąd zważył :

Roszczenie podlega oddaleniu w całości.

Podstawę roszczenia strony powodowej stanowi umowa przeniesienia spadku, zawarta przed dokonaniem działu spadku , na podstawie której nabył on od jednego ze spadkobierców K. S. (1) udział w spadku po Z. K. . Powód podnosił , że nie był zawiadomiony o postępowaniu w przedmiocie działu spadku i do rozliczeń doszło pomiędzy spadkobiercami Z. K. bez uwzględnienia faktu że jeden ze spadkobierców zbył spadek na rzecz powoda . W pozwie oraz w toku postępowania powód utrzymywał że domaga się zasądzenia od pozwanej należnej splaty z tytułu działu spadku po Z. K. zasądzonej na rzecz K. S. (2) zamiast na rzecz S. M. . Jednocześnie wnosił o zawieszenie postępowania do czasu prawomocnego zakończenia procesu wytoczonego przed Sądem Okręgowym w Opolu z jego powództwa przeciwko K. S. (1) o przeniesienie na jego rzecz wierzytelności jaką ma do M. K. o splatę udziału w spadku. Zdaniem powoda postępowanie przed Sądem Okręgowym w O. (...) w przedmiocie złożenia zastępczego oświadczenia woli przez K. S. (1) ma znaczenie prejudycjalne dla niniejszego postępowania bowiem w celu dochodzenia roszczenia majątkowego w pierwszej kolejności powód musi uzyskać tytuł prawny w postaci cesji wierzytelności od K. S. (1). Tym samym powód potwierdził , że jego roszczenie w niniejszej sprawie uzależnione jest od przeniesienia wierzytelności z tytułu działu spadku a zatem że w dacie wniesienia powództwa nie posiadał legitymacji czynnej w sprawie.

Zagadnienie legitymacji czynnej powoda przynależy do prawa materialnego i tym samym podlega badaniu przez sąd niezależnie od treści podnoszonych przez strony zarzutów bowiem legitymacja czynna, jak i bierna jest opartym na prawie materialnym uprawnieniem do występowania w charakterze strony w konkretnej sprawie sądowej. Wymóg jej

posiadania stanowi przesłankę merytorycznego rozpoznania sprawy, badaną przez sąd w chwili orzekania, gdyż jej brak po stronie choćby jednej ze stron postępowania skutkuje oddaleniem powództwa. Powód już w dacie wniesienia pozwu powinien był wykazać skuteczne nabycie wierzytelności wobec pozwanej. W realiach niniejszej sprawy to powód był obowiązany do przedłożenia dowodów, które wykazać miały fakt przysługiwania mu od pozwanej żądanej należności. Powód nie jest pierwotnym wierzycielem pozwanej, a swoją legitymację czynną wywodzi z twierdzenia o przeniesieniu tejże wierzytelności na swoją rzecz. Jednak już w pozwie twierdzi że do przeniesienia tej wierzytelności nie doszło.

Przez legitymację procesową rozumie się materialnoprawne uprawnienie strony procesowej do występowania w konkretnym procesie. Wynika ona ze stosunku prawnego łączącego strony procesowe. Innymi słowy powód i pozwana muszą być związani prawnomaterialnie z przedmiotem procesu.

Nie budzi wątpliwości, że tylko ze stosunku określonego przez prawo materialne płynie uprawnienie konkretnego podmiotu do występowania z konkretnym roszczeniem przeciwko innemu konkretnemu podmiotowi. To szczególne uprawnienie, oceniane z punktu widzenia prawa materialnego, nazywane jest legitymacją procesową. Jeśli zostanie wykazane, że strony są związane prawnomaterialnie z przedmiotem procesu, którym jest roszczenie procesowe, to zostanie wykazana legitymacja procesowa powoda i pozwanego. Brak legitymacji czynnej prowadzi do oddalenia powództwa.

Legitymacja materialna, a więc posiadanie prawa podmiotowego lub interesu prawnego do wytoczenia powództwa stanowi przesłankę materialną powództwa, a jej brak stoi na przeszkodzie udzieleniu ochrony prawnej. W sytuacji, gdy legitymacja materialna i procesowa zespalają się, oddalenie powództwa następuje w istocie z braku legitymacji materialnej, którego rezultatem jest także brak legitymacji procesowej, będący wtórną przyczyną oddalenia powództwa. Legitymacja procesowa jest zawsze powiązana z normami prawa materialnego (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 grudnia 2012 r., w sprawie III CZP 83/12).

W realiach niniejszej sprawy należało w pierwszej kolejności rozstrzygnąć kwestię posiadania przez powoda legitymacji czynnej albowiem ma to dla sprawy istotne znaczenie, warunkujące jej dalszą merytoryczną analizę. Konsekwencją braku legitymacji czynnej powoda od momentu wytoczenia powództwa był brak przesłanek do prowadzenia przedmiotowego postępowania w dalszym zakresie (dowodowym) i oddalenie powództwa.

O kosztach orzeczono zgodnie z art. 98 kpc.

Sędzia

Sygn. akt II C 491/17

ZARZĄDZENIE

1 odnotować zwrot akt z uzasadnieniem

2 odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda

3 wyłączyć i zwrócić akta VI Ns 12/08 i I Ns 179/18 do Sądu Rejonowego w K. (...)